

Omatoimipartio – Westendin Metsänkävijät

#omatoimipartio | @westendinmetsankavijat | www.omatoimipartio.fi | www.wmk.fi

Lapin vaellus, osa 2

Kirppuvartio istui jännittyneenä sinivalkoisessa lentokoneessa, joka oli uusi ja upea Airbus A350. ”Onpa tämä suuri – suuri kuin unelma”, Japin tuumi miettelissään. Vain hetkeä aiemmin kone oli noussut Helsingin lentokentältä ilmaan ja suunnannut nokkansa suuren kaarroksen jälkeen kohti pohjoista, Ivalon lentokenttää. Kone oli melkein täynnä. Vaatteiden ja juttujen perusteella muutkin matkustajat vaikuttivat olevan retkeilijöitä.

”Ivalo lähestyy, kiinnittäkää turvavyöt, olkaa hyvät”, kuulutti lentoemäntä. Lentomatka Ivaloon oli lyhyt, vain puolitoista tuntia. Laskeutuminen sujui pehmeästi. Lentoasemalla Kirppuvartiota odotti yllätys: heidän rinkansa oli avattu ja niiden suojana olleet muovisäkit revitty riekaleiksi. Hetken ihmettelyn jälkeen Votoi huomasi syyn: ”Kuulkaas, täällä on tarra, jossa lukee, että rinkat on avattu, koska pakkauksista on löytynyt kiellettyjä aineita.” Pienen pohdinnan ja tarkastelun jälkeen kirput huomasivat, että kaikki tulitikut oli otettu pois. Kirppujen onneksi uudet tikut löytyivät lentoaseman kaupasta.

Lentoterminaalin ulko-ovella seisoi mies kädessään kyltti, jossa luki suurin kirjaimin ”KIRPPUVARTIO”. Mies kertoi, että kirppuja odotti kyyti, jolla vartio pääsisi Inarijärven rannalle. Siellä taas odottaisi vesitaso, joka lennättäisi kirput Ylä-Pulmankijärvelle.

Inarijärven rannalla kellui vesitaso. Leppoisan tuntuinen lentäjä seisoi koneen toisen kellukkeen päällä ja piti potkurista kiinni. Hän kehotti kantamaan rinkat laiturille ja samalla tiedusteli hauskan kuuloisella Lapin murteella, kuinka paljon rinkat yhteensä painoivat. Vilee totesi yks`kantaan, että koko porukan kokonaispaino tavaroineen oli tasan 295 kiloa. Tässä oli huomioitu myös lisäpaino, joka oli kertynyt edellisen lentomatkan herkuista, joita lapset kantoivat massuissaan. Vesitason lasti matkustajineen sai olla korkeintaan 380 kiloa. Kapteeni ilmoitti painavansa 80 kiloa, joten sallituissa rajoissa pysyttiin juuri ja juuri. ”Tai voisinhan minä pienentää ryhmän painoa pitämällä rinkkaa sylissäni lentomatkan ajan”, kihersi Japin, mikä sai kaikki nauramaan.

Vesitason moottori pärähti käyntiin ensiyrityksellä. Lentäjä käänsi koneen nokan kohti ulappaa ja kasvatti samalla moottorin kierroksia. Vesi pärskyi koneen kellukkeista, vauhti kiihtyi ja kohta kone kohosi ilmaan, suunnaten kulkunsa kohti pohjoista, Nuorgamia. Tämä oli kaikille Kirppuvartion jäsenille ensimmäinen kerta vesitason kyydissä.

Lentokoneen alla luikerteli maantie kohti Utsjokea, ja sen varrella näkyi pari pientä kylää: Kaamanen ja Palomaa. ”Vain muutama talo kummassakin”, tiesi lentäjä kertoa. Sitten kone suuntasi koilliseen, josta alkoi laaja Kaldoaivin erämaa. ”Vielä 15 minuuttia ja sitten olemme perillä Ylä-Pulmankijärvellä”, totesi lentäjä. Hetkeä myöhemmin kone laskeutui yhtä pehmeästi kuin oli noussutkin, veden roiskuessa näyttävästi molemmilla puolilla lentokonetta kellukkeiden osuessa veden pintaan.

Koneen pysähtyttyä lentäjä avasi oven ja loikkasi kaikkien kauhuksi suoraan järveen. Kirppujen suusta pääsi huokaus, kun he ymmärsivät, että järvi oli niin matala, etteivät hänen polvensakaan

Omatoimipartio – Westendin Metsänkävijät

#omatoimipartio | @westendinmetsankavijat | www.omatoimipartio.fi | www.wmk.fi

kastuneet. Lentäjä veti lentokoneen rantaan, josta kirput pääsisivät tavaroineen pomppimaan kuivina maalle. Lentäjä jätti heille vielä yhteystietonsa, jos vartiolle tulisi ongelmia. Muussa tapauksessa hän tulisi poimimaan vartion Pulmankijärven eteläpäästä tasan viikon kuluttua, sunnuntaina klo 14:00. Lentäjä työnsi koneen irti rannasta, käynnisti moottorin ja hetken päästä kone jo liisi taivaalla. Hän teki vielä upean kaarroksen vartion yli ja vaaputti tervehdykseksi siipiään. Sitten kone oli poissa. Kirppuvartio oli yksin kaukana Kaldoaivin erämaassa. Rinkat olivat maassa ja vartio seisoi ihmeissään, kaukana kotoaan Espoon Westendistä. Jovil otti ohjat käsiinsä ja alkoi selostaa päivän toimintaohjetta: ”Tarkoitus on hakeutua Adolfin kammille. Yksi kartta löytyy rinkan sivutaskusta. Se on vähän rypyssä, mutta se ei haittaa.” Kartta levitettiin maahan isoksi lakanaksi. Mittakaavaksi todettiin 1:50 000. Japin ihmetteli, mitä se tarkoittaa. Votoi selvitti, että kartalla yhden senttimetrin matka vastaa luonnossa viittä sataa metriä. Japinia nauratti: ”Tarkoittaako se siis sitä, että jos suklaapatukani kyljessä lukee 1:30 000, niin taskussani oleva yhden senttimetrin patukka on luonnossa 300 metriä pitkä?” Kaikki nauroivat.

Kirppuvartio etsi kartalta Ylä-Pulmankijärven, jonne heidät oli jätetty. Karttaa tarkasteltuaan he havaitsivat olevansa pienen puron kohdalla. Puro näytti johtavan vesiputoukselle, jonka lähellä oli merkitty musta piste. Tämän vieressä luki ”Adolfin kammi”. Matkaa kammille oli vain 200 metriä. ”Maja ei kuulemma näy kauas”, tiesi Votoi kertoa. Karttaankin se oli merkitty hieman väärään kohtaan. Kirput nostivat rinkat selkäänsä ja suuntasivat kulkunsa polkua pitkin kohti kammia.

Matkan aikana Jovil puheli rauhallisesti muille, että vasta kammissa päätetään, nukutaanko kammissa vai teltassa. Toiset hyväksyivät hänet retken pomoksi – olihan hän vanhin ja kokenein. Vileen isäkin oli suositellut, että Jovil toimisi retken johtajana, ja jatkanut, että retkillä oli aina syytä valita johtaja, joka hankalissa tilanteissa tekisi lopulliset päätökset – tietysti ensin kuunneltuaan kaikkien ajatuksia.

Yhtäkkiä polun poikki juoksi useita ison hiiren kokoisia musta-valko-ruskeita eläimiä, jotka kiljahtelivat hassusti. ”Nuo ovat sopuleita,” Jovil kertoi muille asiantuntevasti. Polku leveni ja pienen kumpareen takaa ilmestyi näkyviin Adolfin kammi, jonka edessä oli nuotiopaikka. Kammi oli pari metriä korkea, turpeilla peitetty kumpu. Sen päällä oli savutorvi ja oven edessä syvennys, sen yläpuolella pieni katos ja koristeena poronsarvi. Yhdellä sivuseinällä oli pikkuruinen ikkuna. Katoksen otsalautaan oli kaiverrettu nimi ”Adolfin kammi” ja vuosiluvut MCMLXIX, MMVI. Kammin sisältä löytyivät makuutilat neljälle, sekä pöytä, penkki ja nurkassa kamiina. Kaikkia huvitti, kun läheisessä puussa oli lumilapio noin viiden metrin korkeudessa! ”Olisikohan se kiusantekoa?”, kirput hämmästelivät. Jovilin kysymykseen, kummassa yövytään, teltassa vai kammissa, tuli nopeasti vastaus: Teltassa tietenkin!”, kaikki hihkuivat yhteen ääneen, kun olivat nähneet kammin olevan täynnä hiirenkakkaa.

Kun teltat olivat pystyssä ja rinkat suojassa, alkoi ruokien valmistus. Telttansa ensiksi pystyttäneet hakivat lähipurosta vettä kattiloihin ja vesipulloihin. Toisten tehtäväksi jäi nuotion sytyttäminen. Ennen ruoan valmistusta avattiin vielä makuualustat ja makuupussit, jotta ne ehtisivät suoristua ja täyttyä ilmalla. Vilee ja Japin ottivat kattilat ja vesipullot mukaan ja lähtivät vedenhakumatkalle. Jovil ja Votoi alkoivat katsastaa nuotiota. Nuotiopaikka oli hyvä, mutta

Omatoimipartio – Westendin Metsänkävijät

#omatoimipartio | @westendinmetsankavijat | www.omatoimipartio.fi | www.wmk.fi

polttopuita ei ollut yhtä ainoata. Niitä tulisi etsiä luonnosta. Votoi tiesi, että vain massa olevia puita sai kerätä luonnosta. Pojat olivat kokeneita nuotiomestareita, joten nuotio saatiin nopeasti syttymään.

Jovil päätti, että ruoka valmistetaan kaasukeittimellä, koska hän ei halunnut puhdistaa kattilaa noesta. Komea nuotio oli tunnelman- ja lämmöntuoja. Ruokana oli valmista kuivattua retkiruokaa alumiinipussissa. Pussin kyljessä luki ”Unkarinpata”. Tarvittiin vain veden keittäminen, kiehuva vesi pussiin, sekoitus ja 5 minuutin odotus. Näin säästyttiin alkumatkasta tiskaamiselta. Leivän päälle levitettiin juustotahnaa. Juomana oli raikasta vettä suoraan tunturipurosta. Iltapalaksi oli suunniteltu kaakaota ja leipää.

Herkuttelun katkaisi ihmeellinen rahina, joka tuntui tulevan aivan läheltä. Mitään ei näkynyt. Taas kuului risun katkeaminen ja heti perään uutta rahinaa. Japinin ilme oli pelokas. ”Karhu varmaan...”, hän kuiskasi, ja kaikki olivat aivan hiljaa. Jovil lähti varovaisesti kyyryssä hiipimään ääntä kohti. Välillä hän pysähtyi, kuunteli ja tiiraili matalien koivujen lehvästöjen läpi. Jovil hävisi kumpareen taakse. Muut kirput istuivat aivan hiljaa paikoillaan. Japin supisi sen olevan karhu ja käyttävän heitä vesi kielellä. Mutta kohta kuului kumpareen takaa Kirppuvartion urhean johtajan Jovilin huutoa ja käsien läpsytystä. Hymyilevä Jovil palasi porukkansa luo ja kysyi: ”Arvatkaas, mikä tuolla pelotteli meidän pelotonta Kirppuvartiotaamme? Sillä on töpöhäntä, se kulkee neljällä jalalla, sillä on sarvet, jotka ovat ontot, ja sen pakoputkesta putkahteli tummia papanoita...” Vilee tiesi heti, että se oli urosporo, koska sillä oli sarvet. Jovil tarkensi, että naarasporollakin on kyllä sarvet. Japin tiedusteli helpottuneena, kun rahistelija ei ollutkaan karhu, että miten urosporon erottaa naarasporosta. Tähän Jovil vastasi, ettei urosporolla ollut vatsan alla nisiä.

Ruokailun jälkeen kirput lähtivät tiedusteluretkelle kapeaa polkua, kohti kohisevaa ääntä. Aivan heidän leirinsä vieressä oli suuri suoalue, josta vesi kulki puroa pitkin kohti korkeaa kalliota. Sieltä se putosi korkealta, ainakin 25 metriä alas jokeen. Keväällä lumien sulaessa putous oli komeimmillaan. Silloin vettä riitti, mutta nyt elokuussa putous oli melko vaatimaton.

Taivaalle alkoi kerääntyä sadepilviä, joten vartiolaisille tuli kiire palata teltoille ennen sateen alkamista, jotta tavarat saatiin sateelta suojaan. Jovil ohjeisti kirppuja ottamaan ruoat, kaasukeittimen, ruokailuvälineet ja otsalamput mukaan, kun he menivät kammiin syömään ja suunnittelemaan seuraavan päivän ohjelmaa. Sade yltyi. Kammin suojissa oli melko hämärää, ennen kuin silmä tottui. Jovil ripusti otsalamppunsa katossa olevaan koukkuun, jolloin alkoi jo nähdä kammin yksityiskohtia. Pieni ikkuna päästi valoa sisään niukasti. Ikkunan vieressä oli pieni hyllykkö ja sen päällä puinen rasia. Rasian sisältä löytyi kammikirja, jonne vierailijat kirjoittivat terveisensä. Rasiassa oli lisäksi toinenkin erikoinen kirja, jonka nimi oli ”Kammi”. Kirjan painos oli ollut 150 kappaletta. Kirja n:o 1 oli täällä. Kirjan näytti toimittaneen Turun Metsänkävijäin Lapin vaellusporukka vuonna 2010. ”Turun Metsänkävijät”, Japin mutusteli, ”minkähänlaista porukkaa ne olivat?”

Omatoimipartio – Westendin Metsänkävijät

#omatoimipartio | @westendinmetsankavijat | www.omatoimipartio.fi | www.wmk.fi

Kirput nauttivat iltapalaksi lämmintä kaakaota ja ruisleipäpalat. Leivän päälle he voitelivat tonnikalatahnaa ja juustoa. Makoisana lisukkeena tasattiin vielä kaikkien kirppujen kesken yksi taatelipaketti. Jovil halusi lukaista ääneen kammin historiaa löytämästään kirjasta:

”Kammi syntyi 1960-luvun lopulla, kun neljä Turun Metsänkävijöiden partiolaista pyydettiin rakentamaan se. Parikymmentä kilometriä länteen päin on Turun Yliopiston Lapin tutkimuslaitos. Aikanaan laitoksen johtajan Paavo Kallion innoittamana nämä neljä opiskelijapoikaa tulivat rakentamaan tätä kammia perinteisin rakennusohjein turvetta ja hirttä käyttäen. Kammi palveli opiskelijoita kenttätutkimuksissa. Kymmeniä vuosia se toimi myös retkeilijöille yö- ja sadesuojana. Vuonna 2006 kahdeksan ”tumelaista” saapui kammille tekemään remonttia ja parannuksia. Mukana oli myös kaksi kammin alkuperäistä rakentajaa. Samassa yhteydessä paikalle tuotiin uusi vieraskirja. Vanhat kirjat ovat arkistoituna Kevon tutkimusasemalla. Kirjoissa on 40 vuoden ajalta kirjattuna kaikkien kammilla vierailneiden nimet ja heidän terveisensä.” Kirjassa oli paljon tietoa kammin historiasta. Kävi myös ilmi, että pöydän päässä ollut hassu putkimainen tuoli oli alun perin peräisin jatkosodan aikana pudonneesta saksalaiskuljetuskoneesta, Junkers 52 -lentokoneesta. Lentokoneen hylky oli kirjan mukaan vieläkin luonnossa. Tätä kirput päättivät käydä ihmettelemässä heti seuraavana päivänä.

Samassa kaikkien katseet kiinnittyivät ikkunalasien väliin, jossa näytti hiipivän joku. ”Mikä tuo pieni harmaa otus on!”, kirkaisi Vilee kimakasti, kuin junan pilli. ”Se taitaa olla itse Adolf”, tokaisi Jovil huvittuneena. Se ei ollut sopuli, ei päästäinen...ehkäpä metsähiiri. Sillä oli pitkä häntä, vaaleanharmaa vatsa, isot korvat ja nappisilmät. Se kuljeskeli edes takaisin, kunnes häipyi pienestä kolosta piiloon. Japin totesi tomerana, ettei hän voinut yöpyä kammissa, koska ei ole tottunut nukkumaan eläinten kanssa samassa huoneessa.

Sateen vuoksi teltaan oli hankala päästä kuivana. Yksi kerrallaan he syöksyivät ja kömpivät majoitteisiin peremmälle. Oli vielä valoisaa, vaikka kello oli yli kymmenen. ”Aurinko nousee taas yöllä kolmen jälkeen”, tuumi Jovil, joka jatkoi teltassa kämppähistoriaan tutustumista. Kirjasta selvisi myös syy sille, miksi lumilapio killui korkealla puussa. Runsaslumisina talvina koko kammi oli piilossa kaksi metriä lumen alla, jolloin oli kätevää, että lapio oli helposti saatavilla. Japin katseli ihailen, kuinka pitkään Jovil viihtyi kirjan parissa. ”Kuinka sinä olet oppinut keskittymään lukemiseen noin kauan? Minustakin olisi hauskaa hotkaista kokonaisia kirjoja kerralla, mutta helposti lukiessa tulee aina joku muu kiinnostava touhu mieleen.” ”Meillä harjoiteltiin koulussa keskittymiseen sellaista Pomodoro-tekniikkaa, jossa keskitytään johonkin juttuun niin kauan, että ajastin kilahtaa, ja sen jälkeen pidetään aina vaikka pieni jumppatauko. Olen siinä oppinut tosi hyvin, etten vaikka kesken lukemisen katsele puhelinta. Se on helppoa, voin opettaa huomenna!” Pian teltoista kuului nukkuvien kirppujen tasainen tuhina. Tuuli heilutti tunturikoivujen oksia ja sadepisarat valuivat telttakangasta pitkin.

